

Jarosław Rzepa
Zbigniew Ziejewski
Stefan Krajewski

minister rolnictwa i rozwoju wsi

Interpelacja nr 26382

Interpelacja w sprawie świadczeń emerytalnych tzw. dwuzawodowców

Interpelacja poselska w przedmiocie niewypłacania rolnikom „dwuzawodowcom” świadczenia emerytalnego z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Działając na podstawie art. 115 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (t.j. Dz. U. Z 2018 poz. 1799), a także art. 192 ust. 1 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2019 r. poz. 1028) składam niniejszą interpelację w przedmiocie: niewypłacania rolnikom „dwuzawodowcom” świadczenia emerytalnego z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Przepisem art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz. U. z 1989 r. Nr 10 poz. 53 – zwana dalej: Nowelizacją) osobom podwójnie ubezpieczonym, a więc takim, które opłacały składki ubezpieczenia z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (zwana dalej: KRUS) oraz z tytułu innego rodzaju zatrudnienia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (zwany dalej: ZUS), przyznano dodatek do świadczenia emerytalnego w wysokości 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok podlegania ubezpieczeniu, przy czym dodatek ten przysługuje jedynie za każdy rok podwójnego ubezpieczenia. Warunkiem otrzymania dodatku jest to, by rolnicy „dwuzawodowcy” nabyli prawo do emerytury, renty lub innego rodzaju świadczenia emerytalnego albo z tytułu zabezpieczenia społecznego przed dniem wejścia w życie Nowelizacji. Innymi słowy, rolnicy, którzy poza prowadzeniem własnego gospodarstwa rolnego wykonywali jeszcze inne prace podlegające ubezpieczeniu w ZUS i opłacali zarówno składki KRUS, jak i składki ZUS nie otrzymują świadczeń emerytalnych z obu tych instytucji, a jedynie z ZUS, podczas gdy KRUS wypłaca im li tylko dodatek do emerytury w wysokości 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok podlegania ubezpieczeniu (przy czym dodatek ten przysługuje jedynie za każdy rok podwójnego ubezpieczenia).

Rolnicy „dwuzawodowcy” znaleźli się zatem w bardzo niekorzystnej dla nich sytuacji emerytalnej. Przez większą część swojego życia uiszczali bowiem podwójne składki na rzecz

swojego zabezpieczenia emerytalnego, licząc na płynące z tego podwójne korzyści (w postaci emerytury z

Szczecin, 16 sierpnia 2021 r.

KRUS i ZUS). Tymczasem okazało się, że zamiast obu świadczeń emerytalnych, otrzymają tylko jedno z niewielkim dodatkiem.

Obowiązujący de lege lata stan prawny budzi uzasadnione obawy, co do zgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 – zwana dalej: Konstytucją RP), statuującym zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Do katalogu pochodnych zasad konstytucyjnych, wynikających z omawianej normy, zaliczyć trzeba bowiem także takie zasady jak: zaufania obywateli do państwa i stanowionego przezeń prawa oraz zasadę ochrony praw słusznie nabytych.

W literaturze przedmiotu trafnie wskazuje się, iż pierwsza z wyżej wymienionych zasad pochodnych polega nie tyle na zakazie wprowadzania jakichkolwiek zmian w prawie, ile na tym, by zmiany te nie były pochopne, nie zaskakiwały obywateli, ale także, aby nie godziły one w racjonalne zaufanie obywateli do państwa (zob. M. Zubik, W. Sokolewicz, Komentarz do art. 2 Konstytucji RP, teza 30 [w:] L. Garlicki [red.], M. Zubik [red.], Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I, wyd. II, dostęp za pośrednictwem LEX: 16.08.21 r.). Chodzi więc również i o to, aby wprowadzane zmiany w prawie nie były dla obywateli krzywdzące i niesprawiedliwe, ponieważ wprowadzenie takich zmian niewątpliwie godzi w zaufanie obywateli do państwa i stanowionego przezeń prawa.

Zmiana w przedmiocie zabezpieczenia emerytalnego rolników „dwuzawodowców” mogła godzić w ich zaufanie do państwa i stanowionego przezeń prawa. Była bowiem ona dla nich nie tylko nagła i niezrozumiała, ale też krzywdząca. Ze spodziewanych świadczeń emerytalnych (z ZUS i KRUS) zostało im nagle przyznane tylko jedno świadczenie z niewielkim dodatkiem, stanowiącym niezadowalający ekwiwalent drugiego. Jest zupełnie zrozumiałym, że osoby z tej grupy poczuły się oszukane przez państwo. Całe życie uiszczali obie składki emerytalne, lecz jedna z nich niemal zupełnie przepadła, ponieważ nie przyznano im jednego ze świadczeń emerytalnych.

Druga z wyżej pochodnych zasad konstytucyjnych – ochrony praw nabytych – polega na zakazie, odbierania obywatelom i innym podmiotom praw, które wcześniej uzyskali (zob. J. Węglińska, Zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i do stanowionego przez nie prawa jako dyrektywa poprawnej legislacji, „Prawo w Działaniu. Sprawy Cywilne” 2020, nr 42, s. 177-178). Oczywiście zasada ta nie ma charakteru absolutnego, niemniej państwo nie może – bez uzasadnionej przyczyny – odbierać obywatelom tych praw, które wcześniej nabyli w sposób słuszny, a więc zgodny z prawem.

Już *prima facie* dostrzec można, że w przypadku Nowelizacji państwo odebrało pewnej grupie obywateli prawo do zabezpieczenia emerytalnego z KRUS, zastępując go dodatkiem, który nie jest proporcjonalny do wysokości składek i wynikającego stąd świadczenia emerytalnego, którego

rolnicy „dwuzawodowcy” zostali pozbawieni. Działanie to jawi się jako niesprawiedliwe, ponieważ osoby te całe życie opłacały podwójne składki na ubezpieczenie emerytalne, a obecnie fundusze te nie zostały im „zwrócone” w postaci świadczenia emerytalnego o odpowiedniej wysokości.

Dlatego też postulować należy przeprowadzenie stosownych zmian legislacyjny w wyżej

opisanym zakresie tak, aby rolnicy „dwuzawodowcy”, którzy jeszcze przed dniem wejścia w życie Nowelizacji byli uprawnieni do pobierania świadczenia emerytalnego z ZUS, jak i z KRUS mogli świadczenia takie uzyskać. Względnie należałoby rozważyć możliwość podwyższenia stawki dodatku do emerytury z ZUS, wypłacanego przez KRUS. Obecna stawka – w wysokości 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok podlegania ubezpieczeniu (wypłacana za każdy rok podwójnego ubezpieczenia) – jawi się bowiem jako zdecydowanie za niska i nieproporcjonalna do wysokości składek na zabezpieczenie emerytalne, uiszczanych przez obywateli i następnie „utraconych” w wyniku pozbawienia ich świadczenia emerytalnego z KRUS. Obecna sytuacja pozostaje zatem w sprzeczności z zasadami wynikającymi z przepisu art. 2 Konstytucji RP i jako taka nie może zostać zaakceptowana.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się z następującymi pytaniami:

1. Czy Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej planuje przeprowadzenie prac legislacyjnych w zakresie przyznania rolnikom z grupy „dwuzawodowców” świadczenia emerytalnego z KRUS, odpowiadającego składkom, płaconym przez nich podczas podwójność ubezpieczenia emerytalnego? Jeśli tak, to na jakim są etapie? Jeśli nie, to dlaczego?
2. Jakie jest ratio legis przepisu art. 3 ust. 2 Nowelizacji?
3. Dlaczego dodatek do emerytury z ZUS dla rolników z grupy „dwuzawodowców” jest tak niski i niepoporcjowany do opłacanych przez nich składek na zabezpieczenie emerytalne?
4. Czy Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej planuje podniesienie stawki dodatku do świadczenia emerytalnego dla rolników z grupy „dwuzawodowców”? Jeśli tak, to do jakiej wysokości i na jakim etapie są prace legislacyjne z tym związane? Jeśli nie, to dlaczego?

Jarosław Rzepa

Posel na Sejm RP IX kadencji